

Økonomisk-politisk kalender

Den økonomisk-politiske kalender for perioden september 2005 og frem indeholder en summarisk oversigt over vigtige økonomisk-politiske indgreb og begivenheder, der kan have betydning for vurderingen af tidsserierne i *Konjunkturstatistik*. For lovene angiver de øverste datoer tidspunktet for Folketingets vedtagelse. Datoen sammen med lovnummeret refererer til tidspunktet for stadfæstelsen. Der findes en økonomisk-politisk kalender tilbage til 1992 på www.dst.dk under Vejviser i statistikken.

2005

12. sep. Valg i Norge fører til ny regering

Arbejderpartiet bliver den store sejrherre ved Stortingsvalget i Norge. Selv om også Fremskridtspartiet også går stærkt frem, kan det ikke opveje de andre borgerlige partiers tilbagegang. Ny statsminister bliver Arbejderpartiets leder Jens Stoltenberg for en regering bestående af ministre fra Arbejderpartiet, Senterpartiet og Socialistisk Venstreparti.

18. sep. Valg i Tyskland med uklart resultat

Valget til den tyske Forbundsdag giver det store borgerlige parti CDU/CSU 35,2 pct. af stemmerne, mens Socialdemokraterne fik 34,2 pct. Begge de store partier gik lidt tilbage, og der tegner sig ikke noget klart flertal i det nye tyske parlament. Den borgerlige kanslerkandidat Angela Merkel skal nu forsøge at finde regeringsmuligheder.

25. sep. Valg i Polen giver borgerligt flertal

De to borgerlige partier i Polen, der begge har rødder i fagforeningen Solidaritet, vinder ved parlamentsvalget en stor sejr over den regerende Demokratiske Venstrealliance bestående af bl.a. ekskommunister.

30. sep. Muhammed-tegninger i Jyllands-Posten

I tilknytning til en artikel om selvcensur og ytringsfrihed bringer Jyllands-Posten 12 satiriske tegninger af profeten Muhammed som en reaktion på, at ingen danske tegnere har turdet lægge navn til illustrationer i en børnebog om Muhammeds liv. Tegningerne vækker voldsom vrede blandt mange muslimer, der føler sig religiøst krænket. Tegningerne giver fire måneder senere anledning til den største udenrigspolitiske krise for Danmark i efterkrigstiden.

10. okt. Angela Merkel bliver Tysklands nye kansler

Den 51-årige Angela Merkel fra det borgerlige CDU/CSU afløser den 61-årige socialdemokrat Gerhard Schröder som Tysklands kansler. Hun kommer til at stå i spidsen for en regering omfattende Tysklands to store partier, det borgerlige CDU/CSU og det socialdemokratiske SPD. Den formelle udnævnelse finder først sted midt i november.

19. okt. Anders Fogh afslår møde med ambassadører

Ambassadører fra 11 muslimske lande ønsker at mødes med statsminister Anders Fogh Rasmussen for bl.a. at drøfte Muhammed-tegningerne i Jyllands-Posten 30. september, som de finder, er en krænkelse af Islam. Statsministeren afslår mødet med henvisning til avisernes presse- og ytringsfrihed.

27. okt. EU-topmøde i London.

Regeringscheferne fra de 25 EU-lande drøfter situationen efter forfatningstraktatens skibbrud. Ingen konkrete resultater af mødet.

7. nov. Aftale om finansloven for 2006

Regeringen og Dansk Folkeparti indgår en aftale om finansloven for 2006, der bl.a. indeholder forbedringer for førtidspensionister og flere midler til ældreområdet, især hjemmehjælpen. Der bliver også flere penge til forskning og til folkeskolen. Taksterne for børnehaver og vuggestuer nedsættes. Også kraftvarmeværkernes afgifter på el og varme nedsættes.

15. nov. Mange S-sejre ved kommunevalget

Socialdemokratiet blev det parti, som efter kommunevalget satte sig på flest borgmesterposter i de 98 nye storkommuner med Venstre på en andenplads. I København vandt Socialdemokratiet en stor sejr og sidder fortsat på overborgmesterposten med Ritt Bjerregaard som ny overborgmester. I Århus måtte Venstres Louise Gade afgive borgmesterposten til Socialdemokratiets Nicolai Wammen, mens Socialdemokratiets Anker Boye i Odense måtte vige borgmesterposten til fordel for den konservative Jan Boye. I den nye Aalborg storkommune fortsætter Socialdemokratiet med Henning G. Jensen på borgmesterposten, og i Esbjerg storkommune fortsætter Venstres Johnny Søtrup som borgmester.

Valgdeltagelsen blev i gennemsnit for landets kommuner 69,4 pct. Det er helt på linie med den gennemsnitlige valgdeltagelse ved kommunalvalgene siden 1970 (bortset fra valget i nov. 2001, som var atypisk pga. folketingsvalg samtidig med kommunevalget).

Ved valget til de fem nye storregioner, der afløser amtskommunerne, satte Socialdemokratiet sig på formandsposten i Nordjylland, Midtjylland og Hovedstadsregionen, mens Venstre fik formandsposten i Syddanmark og på Sjælland.

22. nov. Tyskland får sin første kvindelige kansler

Den borgerlige CDU-leder Angela Merkel godkendes som ny tysk kansler ved en hemmelig afstemning i Forbundsdagen. To tredjedele af medlemmerne stemte for hende.

23. nov. OECD ønsker efterlønnen afskaffet

Den økonomiske samarbejdsorganisation OECD foreslår i rapporten "Ageing and Employment Policies", at Danmark helt afskaffer efterlønsordningen og også gennemfører andre tiltag, der kan fastholde de ældre på arbejdsmarkedet i flere år end nu.

28. nov. Slovakiet optages i EU's fastkurssamarbejde

Slovakiet indtræder som det ottende medlem i EU's valutakurssamarbejde, ERMII, hvor også Danmark deltager.

31. nov. TDC overtages af fem kapitalfonde

Fem internationale kapitalfonde vil købe det danske teleselskab TDC og tilbyder en pris på 76 mia. kr. TDC-ledelsen er positiv over for købstilbuddet, og dermed bliver Danmarks-historiens største virksomhedshandel en realitet, hvis handelen godkendes.

1. dec. Den europæiske centralbank hæver renten

Den europæiske centralbank, hæver renten fra 2,00 til 2,25 procent. Det er den første renteforhøjelse i mere end fem år. Den danske Nationalbanken hæver renten tilsvarende.

7. dec. Velværdskommissionen barsler med rapport

I et oplæg "Fremtidens velfærd - vores valg" fremsætter Velværdskommissionen efter to års arbejde 43 konkrete forslag til, hvordan Danmark bør tackle en fremtid med flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder. Kommissionen foreslår bl.a., at efterlønnen skal udfases, folkepensionsalderen skal vokse i takt med levealderen, skolestarten skal fremrykkes, de unge skal hurtigere gennemføre en uddannelse og i arbejde, skatten på arbejde skal lempes, og der skal indføres en mindre brugerbetaling på sundhedsydelser.

15. dec. Højere terminsbetalinger i 2006

Realkreditens rentetilpasningslån refinansieres i december til en lidt højere rente. For lån med etårig tilpasning er renten for 2006 således sat til ca. 2,9 pct. mod ca. 2,4 pct. for 2005. Det betyder højere terminsbetalinger for de mange husejere med rentetilpasningslån.

31. dec. Omsætningsrekord på børsen

Handelen med danske værdipapirer slog alle rekorder i det forløbne år. På fondsbørsen blev der i 2005 omsat aktier for 937,2 mia. kr. svarende til en vækst på 58 pct. i forhold til 2004. Generelt steg aktiekurserne med knap 40 pct. (OMXC-indekset), mens OMXC20-indekset (omfattende de 20 mest omsatte aktier) steg med 37 pct.

2006

8. jan. ATP afviser at sælge sine TDC-aktier

ATP vil ikke sælge sine aktier i TDC til den tilbudte kurs til de udenlandske kapitalfonde i konsortiet NTC, der ønsker at købe alle TDC-aktierne. Derved er der opstået tvivl om salget af TDC kan blive til noget.

11. jan. EU-dom mod eksklusivaftaler

Den europæiske menneskerettighedsdomstol i Strasbourg fastslår i en dom, at eksklusivaftaler, der tvinger lønmodtagere til at være medlem af et bestemt fagforbund, er i strid med menneskerettighederne. På denne baggrund bebuder VK-regeringen et lovforslag, der vil forbyde alle former for eksklusivaftaler, så reglerne også kommer til at omfatte de liberale erhverv.

11. jan. Holland erklærer EU-forfatningen for død

Den hollandske udenrigsminister, Bernard Bot, siger ligeud, at EU's forfatningstraktat er død efter de hollandske og franske folkeafstemninger sidste år. Den hollandske regering er ikke indstillet på at arbejde for en omgørelse af det hollandske vælgerflertals nej til EU-forfatningen.

26. jan. Saudi-Arabien boykotter danske varer

Religiøse og politiske ledere i Saudi-Arabien opfordrer til boykot af danske varer med den begrundelse af Jyllands-Postens tegninger af profeten Muhammed er en religiøs krænkelse, som skal undskyldes. I de følgende dage og uger breder boykotten sig til mange muslimske lande.

1. feb. Muhammed-tegninger i flere aviser i Europa

I kølvandet på afbrændinger af Dannebrog i flere muslimske lande bringer en række europæiske aviser Jyllands-Postens karikaturtegninger af profeten Muhammed, der jo er årsagen til de voldsomme reaktioner.

2. feb. Enighed om Metro cityring

VK-regeringen indgår forlig med Socialdemokratiet, Radikale og Dansk Folkeparti om at bygge en metro citirning i

København med 17 underjordiske stationer. Prisen anslås til 15 mia. kr.

4. feb. Den danske ambassade i Syrien afbrændes

Den danske ambassade i Syrien sættes i brand af rasende muslimer, som kræver en undskyldning fra Danmark for Jyllands-Postens Muhammed-tegninger.

5. feb. Det danske konsulat i Libanon afbrændes

Demonstranter i Libanon sætter ild til det danske general-konsulat i Beirut.

6. feb. Den danske ambassade i Iran angribes

Muslimske demonstranter angriber den danske ambassade i Irans hovedstad Teheran. De dansk-fjendtlige demonstrationer breder sig til afrikanske lande, som Nigeria og Kenya, samt til fjernøstlige lande som Malaysia, Indonesien og Philippinerne. USA, Storbritannien, NATO, EU og en række andre aktører i det internationale samfund tager stærkt afstand fra de voldelige handlinger.

9. feb. Muslimske boykot uden stor effekt økonomien

Danmarks Statistik oplyser, at eksporten i 2005 til de 57 lande, der er medlemmer af OIC, Organization of the Islamic Countries, beløb sig til 14,9 mia. kr. Det er 3 pct. af den samlede danske eksport. Hverken aktiekurserne, obligationskurserne eller kronekursen er nævneværdigt påvirket af den boykot af danske varer, som er sat i værk i en række muslimske lande.

9. feb. SAS fremlægger 2005-regnskab med overskud

For første gang i fem år fremlægger det skandinaviske luftfartsselskab SAS et årsregnskab, som viser overskud.

9. feb. Stort overskud i Den Danske Bank

Landets største bank, Den Danske Bank, fremlægger et 2005-regnskab, som viser et overskud på 12,8 mia. kr. efter skat. Der er tale om en markant forbedring i forhold til 2004.

13. feb. Demokratiske Muslimer til Marienborg

En snes repræsentanter for den nystiftede forening, Demokratiske Muslimer, mødes med statsminister Anders Fogh Rasmussen på regeringens ejendom Marienborg for at drøfte krisen om Muhammed-tegningerne.

16. feb. EU-servicedirektivet vedtaget i ændret udgave

Europaparlamentet vedtager det såkaldte servicedirektiv, som sigter på at give forbrugerne lettere adgang til et større udvalg af tjenesteydelser. I forhold til det oprindelige meget udskældte forslag, er der bl.a. sket én ændring, at serviceudbydere skal følge reglerne i værtslandet – ikke i hjemlandet.

17. feb. Nationalbanken hæver renten ensidigt

Nationalbanken foretager en selvstændig dansk renteforhøjelse, som dog er ganske beskeden, nemlig på 0,1 pct. Det sker med henvisning til udstrømning af valuta forårsaget af danske investorers køb af udenlandske aktier.

21. feb. Carlsberg flytter produktion til Fredericia

Carlsberg beslutter at lukke sit bryggeri i Valby. Produktionen skal flyttes til Fredericia.

27. feb. Aftale om kommunal udligningsreform

I kølvandet på den nye kommunale inddeling indgår regeringspartierne en aftale med Dansk Folkeparti og De Radi-

kale om en kommunal finansieringsreform, som vil flytte betydelige skattebeløb fra kommunerne i hovedstadsområdet til Vestdanmark.

2. mar. Den europæiske centralbank hæver renten

Den europæiske Centralbank hæver renten med 0,25 pct., og den danske nationalbank følger efter med en tilsvarende forhøjelse af renten i Danmark.

2. mar. Kronen støttet med 34 mia. kr. i februar

Nationalbanken foretog i februar støtteopkøb af danske kroner for 34 mia. kr. for at holde kronekursen tæt på den aftalte centralkurs i forhold til euroen. Derved faldt valuta-beholdningen med 15 pct. Det er danske investorer om-lægning fra danske til udenlandske aktier, som ligger bag valutaudstrømningen.

14. mar. Fugleinfluenza i Danmark

En død musvåge fundet på Svinø strand ved Næstved viser sig at være død af fugleinfluenza. Det er det første tilfælde af den frygtede sygdom i Danmark.

19. mar. Dansk soldat bombe-dræbes i Irak

En dansk soldat bliver dræbt af en vejside-bombe under patruljekørsel i det sydlige Irak.

21. mar. Globaliseringsrådet fremlægger 333 forslag

Globaliseringsrådet, der har statsministeren som formand, fremlægger 333 forslag i pjecen "Fremgang, fornyelse og tryghed – strategi for Danmark i den globale økonomi – de vigtigste initiativer".

29. mar. Skuffende regnskab fra A. P. Møller

Et skuffende regnskab fra A. P. Møller-Mærsk fik kursen på Mærsk-aktierne til at falde

31. mar. Udlandsgælden er nu helt væk

Nationalbanken oplyser, at Danmark for første gang siden 2. verdenskrig er gældfri i forhold til udlandet. Ved udgangen af 2005 oversteg de danske tilgodehavende i udlandet således den samlede gæld til udlandet med 36 mia. kr. Danmark har dermed netto-tilgodehavende i udlandet svarende til godt 2 pct. af BNP. Udlandsgælden kulminerede i 1988, da den udgjorde 48 pct. af BNP.

3. apr. Nye fællesnordiske aktieindeks

Den nordiske OMX-børs, der omfatter børserne i København, Stockholm, Helsingfors, Riga, Tallinn og Vilnius, introducerer i samarbejde med børserne i Oslo og Reykjavik en række nye aktieindeks, VINX-indeksene. VINX-indeksene skal afspejle kursudviklingen i den nordisk-baltiske region og fremhæve investeringsmulighederne der.

4. apr. Velfærdsudspil fra VK-regeringen

VK-regeringen fremlægger en stribe forslag som både skal tackle udfordringerne fra globaliseringen og fra den voksende forsørgerbyrde som følge af befolkningsudviklingen i Danmark. Forslagene præsenteres i pjecen "Fremtidens velstand og velfærd – velfærdsreformer og investeringer i fremtiden". Forslagene indebærer bl.a. højere aldersgrænser for at gå på efterløn og pension, en ændret uddannelsesstøtte, der tilskynder unge til at færdiggøre deres uddannelse hurtigere, samt flere penge til forskning.

10. apr. Tæt valgopgør giver magtskifte i Italien

Ved valget i Italien får centrum-venstre-fløjen med Romano Prodi i spidsen et spinkelt flertal i begge parlamentets kam-

re. Dermed bliver der et magtskifte i Italien, hvor Romano Prodi afløser Italiens regeringsleder gennem fem år, Silvio Berlusconi.

18. apr. Olie- og benzinprisen slår nye højerekorder

Prisen på råolie sætter ny rekord med over 72 dollar pr. tønde. Det sker under indtryk af risikoen for en konflikt mellem de vestlige lande og det olieeksporterende Iran, som mistænkes for at udvikle atombomber. Også den kraftige økonomiske vækst i Kina har været med til at drive olieprisen op. I Danmark er benzinprisen nu oppe over 10 kr. for en liter blyfri oktan 95.

27. apr. Laveste ledighed mere end 30 år

Antallet af arbejdsløse faldt i marts til 133.500 personer svarende til 4,8 pct. af arbejdsstyrken. Det er den laveste ledighed i Danmark i mere end 30 år. Ledigheden har været jævnt faldende siden december 2003, hvor den senest toppede med godt 185.000 personer svarende til 6,7 pct. af arbejdsstyrken.

3. maj Stort underskud på Lindøværftet

Underskuddet i A.P. Møllers værftgruppe blev i 2005 på godt 775 millioner kroner. Der er næsten tale om en fordobling i forhold til 2004. Det er især Odense Stålskibsværft Lindø, der skaber problemer. Værftet har ikke leveret den produktivitetsforbedring, som A.P. Møller - Mærsk har stillet krav om.

11. maj Fødevarerkontrollen skal undersøges

Regeringen og Dansk Folkeparti er klar med et kommissorium for en uafhængig undersøgelse af Fødevarerkontrollen. Udspillet kommer efter lang tids problemer i fødevareresektoren med fund af gammelt kød, manglende tilsynsbesøg og fejl i kontrolrapporter. Kulegravningen af fødevarerkontrollen skal være klar inden årets udgang.

15. maj Stort fald i aktiekurserne

Få dage efter et historisk toppunkt den 10 maj falder de danske aktiekurser kraftigt. Det ledende aktiekursindeks (OMXC20) faldt således med 3,7 pct. i løbet af dagen, og yderligere markante kursfald sker de følgende dage. Det er den høje oliepris kombineret med frygten for stigende renter samt faldende huspriser og dollarkurs, som menes at ligge til grund for aktiekursfaldet. Også i andre lande faldt kurserne på aktier.

28. maj Tænkepausen om ny EU-traktat forlænges

Et år efter det franske nej til forslaget om en EU-forfatning beslutter EU-landenes udenrigsminister på et møde i Wien at forlænge den såkaldte "tænkepause" med yderligere et år til sommeren 2007.

3. jun. Montenegro bliver et selvstændigt land

Parlamentet i Montenegro erklærer landet for en selvstændig stat. Det hidtidige fællesskab med Serbien opløses, og dermed forsvinder også den sidste rest af det tidligere Jugoslavien. Det sker efter at en folkeafstemning i maj viste, at et flertal (godt 55 pct.) af montenegrinerne ønsker selvstændighed.

1. jun. Vismændene advarer mod overophedning

De tre økonomiske vismænd fremlægger deres sommerrapport over dansk økonomi, hvor de advarer mod risiko for overophedning af økonomien med dertil hørende større inflation og forringet konkurrenceevne. Desuden foreslår vismændene afgifter på kørsel i de store byer.

10. jun. Aftale om regionernes økonomi for 2007

Regeringen indgår en aftale med Danske Regioner om regionernes økonomi for 2007. Aftalen indebærer bl.a. 925 mill. kr. mere til sygehusene i forhold til 2006. Derudover afstikker aftalen retningslinierne for den fremtidige sygehusstruktur.

16. jun. DONG indgår aftale om gas fra Rusland

Dansk Olie og Naturgas (DONG) indgår sin første aftale om levering af naturgas fra Rusland. Ifølge aftalen skal Gazprom fra 2011 via det nordeuropæiske gasrørnet levere 1 milliard kubikmeter gas om året til danskerne. Det skal ske i 20 år med mulighed for betydelig forøgelse af de årlige mængder.

20. jun. Forlig om fremtidens velfærd

Regeringen indgår forlig med Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale om indretning af velfærdssamfundet, således at den kommende stigning i den såkaldte ældrebyrde kan tackles. Forliget indebærer bl.a., at aldersgrænsen for efterløn og folkepension hæves, at unge skal hurtigere i gang med en uddannelse og at flere indvandrere skal i arbejde.

20. jun. Dansk kreditværdighed står stærkt

Kreditværdighedsinstituttet Standard & Poor's fremlægger en rapport, der viser, at Danmark i modsætning til de fleste andre vestlige industrilande, står stærkt rustet til at fastholde sin topkarakter i kreditværdighed, AAA. Det er den voksende andel af ældre, som undergraver økonomierne i de fleste andre vestlige industrilande, men altså ikke i Danmark.

20. jun. Lego flytter produktionen til Østeuropa

Legetøjsfabrikken Lego oplyser, at man i løbet af de næste tre år vil flytte produktionen til Østeuropa og Mexico. 900 medarbejdere i Billund må derfor finde andet arbejde. Det bliver næppe svært for de fleste, da der er mangel på arbejdskraft i området.

14. jul. Ny rekord i prisen på olie

Prisen på en tønde råolie passerer 78 dollar. Det er især frygt for manglende olieforsyning i kølvandet på en krig i Mellemøsten, som har drevet olieprisen i vejret. Benzinprisen i Danmark nærmer sig 11 kr. for en liter 95 oktan, blyfri.

27. jul. Laveste ledighed i 30 år

Danmarks Statistik oplyser, at arbejdsløsheden – renset for normale sæsonsvingninger – i juni er faldet til 123.100 ledige – svarende til 4,5 pct. af arbejdsstyrken. Det er den laveste ledighed i godt 30 år.

15. aug. Huspriserne stiger ind i 2006

Danmarks Statistik oplyser, at priserne på samtlige kategorier af huse og ejendomme er fortsat med at stige i 1. kvartal 2006.

21. aug. Nye gratisaviser udsendes

Både Det Berlingske Officin og JP/Politikens Hus starter udgivelsen af nye husstandsomdelte gratisaviser. Det sker efter at det islandske Dagsbrun tidligere meldte ud, at man vil udgive en gratisavis i Danmark. Den er dog endnu ikke udkommet.

21. aug. Våbenhvile i Mellemøstenkrigen

Med FN's mellemkomst træder en våbenhvile i kraft i krigen mellem Israel og Hisbollah. En FN-styrke skal indsættes i det sydlige Libanon for at sikre freden.

23. aug. TV2 køber en radio-kanal

TV2 køber den femte landsdækkende FM-radiokanal og får dermed mulighed for at sende radio til ca. 85 pct. af befolkningen. Auktionsprisen blev på 184 mill. kr. fordelt over de næste otte år, altså 23 mill. kr. årligt.

29. aug. Finanslovsforslag for 2007 fremsættes

Finansminister Thor Pedersen fremsætter finanslovsforslaget for 2007, som indeholder nye initiativer for 8,8 mia. kr. heraf 2 mia. kr. til en "Globaliseringspulje", der skal investere i forskning, uddannelse og iværksætteri.

31. aug. Tvind-stifter frifindes for svindel

Tvind-skolernes stifter, Mogens Amdi Petersen og seks andre Tvind-folk frifindes for skattesvig og underslæb ved retten i Ringkøbing.

5. sep. Syv unge fra Fyn anholdes for terrorplaner

Syv unge muslimer fra Vollmose-kvarteret i Odense anholdes ved en stor politiaktion. De sigtes for at planlægge en terror bombesprængning – og bliver varetægtsfængslet.

12. sep. Olieprisen falder

Olieprisen er faldet med 18 procent de seneste otte uger. Det er bl.a. fyldte olielagre i USA, som har fået prisen på olie og benzin til at falde.

17. sep. Borgerlig valgsejr og regeringsskifte i Sverige

Sverige får en borgerlig regering med den konservative partileder Frederik Reinfeldt som ny statsminister. Han afløser den socialdemokratiske Göran Persson. De fire borgerlige partier (Moderaterne, Centerpartiet, Folkpartiet og Kristdemokraterne) gik tilsammen 20 mandater frem og vandt valget til den svenske Riksdag. I den nye Riksdag råder de borgerlige alliance-partier nu over 178 mandater mod venstrefløjens (Socialdemokraterna, Vänstrepartier og Miljöpartiets) 171 mandater.

6. okt. Ny svensk regering præsenteres

Den nye konservative statsminister i Sverige, Fredrik Reinfeldt, præsenterer sin borgerlige fireparti-regering, Udenrigsminister bliver tidligere statsminister Carl Bildt, mens Kristdemokraternes leder Göran Hägglund bliver socialminister og Folkpartiets leder, Lars Leijonborg, bliver uddannelsesminister.